

P. A. OTSUP

LENINIÄ VALOKUVAAMASSA

Näin ensi kerran Vladimir Iljitšin lokakuun 28 (marraskuun 10) päivänä 1917. Hän kulki nopeasti Smolnan käytävällä päällystakki harteilla ja käsissään iso paperikansikko. Astuin hänen luokseen ja pyysin lupaa valokuvata hänet.

— Nyt ei kannata, toveri,— vastasi Vladimir Iljitš minulle.— Tulkaa sitten kuvaamaan, kun saan takaisin tavanomaisen asuni, olkaa hyvä.

Se tapahtui kohta Vladimir Iljitšin palattua Suomesta, missä hän oli piileskellyt Väliaikaisen hallituksen ohranalaitokselta ja konspiratiivisista syistä oli joutunut ajamaan partansa.

Niinä ankarina päivinä oli elämä Pietarissa myrskyisää. Kehittyivät toistumattomat historialliset tapahtumat. Pietarin kaduilla ja toreilla, Smolnan työhuoneissa ja käytävillä luotiin uutta elämää.

Jokainen hetki oli tärkeä ja toi mukanaan ennennäkemättömiä uudistuksia. Käsitin etten saanut työskennellä vain hetkeä silmälläpitäen. Päivät menisivät, maineikkaat hetket ja kuvaavat piirteet unohtuisivat. Minun hallussani oli kuitenkin kone, jolla voitiin ikuistuttaa tapahtumia. Valokuvasin kaikkea: katumielenosoituksia, aukioilla pidettyjä joukkokokouksia, Punaisen Kaartin osastojen muodostamista, lähetystöjen saapumisen rintamalta.

Tapasin erinomaisia ihmisiä, jotka johtivat kansanjoukkojen liikettä, johdattivat proletariaattia mukanaan, olivat vallankumouksen luojia, ja päätinkin tehdä albumin ikuistaakseni heidän kasvonsa historiaa varten, jälkipolville.

Se ei ollut helppo tehtävä. Henkilöt, joita halusin valokuvata, olivat tavattoman vaatimattomia ja hyvin usein eväsivät pyyntöni.

— Miksi valokuvata nimenomaan minut? Valokuvatkaa mieluummin joukkoja, kansaa, joka toteuttaa vallankumousta.

Lisäksi oli kaikilla erittäin paljon työtä. Mutta minä työnnyin sisään kaikista ovista kantaen isoa kolhoa laatikkoani. Vakavan kokouksen aikana panin pystyyn kojeeni, pujahdin mustan verkapiton alle ja useinkin aivan sopimattomalla hetkellä räjäytin kovasti savuavan omatekoisen valottajan.

Minua pyydettiin kohteliaasti poistumaan, ja mentyäni ulos ovesta palasin takaisin toisesta, sillä olin vakavasti saanut päähäni aatteen, että minun oli valokuvattava kaikki merkki-tapahtumat.

En unohtanut myöskään Vladimir Iljitšin lupasta. Pyysin sihteeriä huomauttamaan minusta.

Muutaman minuutin kuluttua minut kutsuttiin Leninin työhuoneeseen.

— Kuinka paljon kuvan ottamiseen menee aikaa? — kysyi Vladimir Iljitš.

— Viisi tai kymmenen minuuttia, ei enempää.

— Hyvä on. Kuvatkaa sitten.

Sillä välin kun minä asettelin kameraani, Vladimir Iljitš otti „Pravdan” ja syventyi lukemaan. Sain kameran pakoilleen, tarkensin sen ja aikaa hukkaamatta otin kolme kuvaa vaihtaen nopeasti kasetteja.

Luettuaan kirjoituksen Vladimir Iljitš pani lehden syrjään, pyysi anteeksi, että oli viivyttänyt minua ja kehotti aloittamaan kuvauksen. Valokuvasin hänet vielä muutamia kertoja ja lähdin.

Kun seuraavana päivänä toin valmiit kuvat, Vladimir Iljitš tarkasteli niitä ja ihmetteli.

— Mistä nämä kuvat ovat, joissa on sanomalehti?

Selitin kuvien synnyn. Vladimir Iljitš hymyili.

— Te valokuvaajat olette vaarallista väkeä! — sanoi hän. Vladimir Iljitš lahjoitti minulle kaksi tuomistani kuvista kirjoitettuaan niihin nimensä. Säilytän valokuvia vieläkin kalliina muistona.

Kansalaissodan aikana kävin usein rintamalla ja toin sieltä valokuvia keskuslehtiä ja museoita varten. Vladimir Iljitš katseli mielellään kuvia, joita toin hänelle.

— Valokuvauksen historiallinen merkitys on erittäin suuri, — sanoi Vladimir Iljitš. — Taiteilijan maalaus ei voi ottaa niin nopeasti ja tarkasti muistiin tapahtumaa kuin valokuva. Ottaa vähemmän kuvia eri henkilöistä ja suunnatkaa enemmän huomiota joukkoihin, pyrkikää valokuvaamaan tapahtumia.

Pyrin parhaani mukaan seuraamaan suuren opettajan neuvoja. Mutta niinä vuosina ei ollut helppo työskennellä. Valokuvaukskoneet olivat kömpelötekoisia ja isoja. Matkasin mukanani isot puiset 18 × 24 ja 24 × 30 kokoiset kamerat. Kasetit olivat myös puusta. Jokainen negatiivi painoi noin naulan ja koko varusteeni toista puutaa. Koneen asettamiseen meni niin paljon

aikaa, että mielenkiintoisin valokuvaamishetki ehti usein mennä ohi,— siihen aikaan ei ollut tehokkaita, pienikokoisia ja mukavia valokuvauskoneita, sellaisia kuin Fed, Leika ja Kontax.

Levyjä, paperia, kemikaaleita valmistettiin silloin alkeellisin käsityömenetelmin, ja niiden keho laatu teki kuvan kehitysprosessin ja valmistuksen pitkäksi ja vaivalloiseksi hommaksi. Ennakolta ei voinut sanoa, syntyykö kuva vai ei, nouseeko negatiiviin kuplia tai tuleeko siihen tahroja.

Aina kun palasin Moskovaan matkoilta rintamalle tai tasavallan kaupunkeihin oli mielessäni ajatus valokuvata Vladimir Iljitš vielä kerran. Toveri Leninin sihteeri L. A. Fotijeva sekä Maria Iljinitšna olivat minulle usein vihaisia sinnikkyyteni tähden, mutta kestin vaitiollen kaikki moitteet, sillä tiesin tekeväni kaikille tarpeellista ja tärkeää työtä.

Toisen kerran minun onnistui ottaa Vladimir Iljitšistä muutamia valokuvia vuonna 1920 Kremlissä, hänen työhuoneessaan.

Olin saanut tehtäväkseni valmistaa albumeja vallankumouksen, Punaisen Armeijan ja kansallisten neuvostotasavaltojen rakentamisen historiasta. Vladimir Iljitš johti tätä työtä välittömästi. Hän tarkasti kuvat, antoi neuvoja, korjasi virheitä. Tuokion keskustelu hänen kanssaan, jokainen hänen huomautuksensa antoi paljon enemmän kuin kokeneimpienkaan asiantuntijoiden neuvot.

Kolmannen kerran valokuvasin Vladimir Iljitšin vuonna 1922. Huonosta voinnistaan huolimatta hän oli kuten aina sydämellinen ja huomaavainen.

Sillä kertaa minulla ei enää ollut tilaisuutta näyttää hänelle otettuja kuvia. Kun soitin sihteeristöön ja pyysin vastaanottoa, sieltä vastattiin, että toveri Lenin on sairas.

Näin suurmiehen vielä kerran, mutta jo kuolinvuoteella. Muistiinpainuneena Leninin kuolinpäivänä minut kutsuttiin kiireellisesti Gorkiin. Siellä otin viimeisen valokuvani Vladimir Iljitšistä.

